

Biblioteka
Prozna putovanja

Naslov originala
Anna Woltz
Alaska

Copyright © 2016 by Anna Woltz
First published in 2016 by Em. Querido's Uitgeverij, Amsterdam
Photograph on the cover flap © Jildiz Kaptein

© 2026, za srpski jezik Odiseja

Co-funded by the
Creative Europe Programme
of the European Union

Objavljivanje ove knjige pomogao je program „Kreativna Evropa” Evropske unije.

Podrška Evropske komisije objavljivanju ove publikacije ne predstavlja podršku sadržaju, koji odražava isključivo stavove autora i Komisija ne može da bude odgovorna za upotrebu sadržanih informacija.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Objavljivanje ove knjige podržala je Holandska fondacija za književnost.

ANA VOLC

ALJASKA

Prevela s holandskog
Nevena Kukoljac

Odiseja
Beograd, 2026.

Za Fabelće

Sven

Ovako izgleda plan za danas: do petog časa izvešću nešto *toliko* neviđeno da će cela škola odmah saznati ko sam. Bitno je da me upoznaju pre nego što čuju išta o meni.

Kako ću to da izvedem – nemam pojma. Ne bih, naravno, da me već prvog dana izbace iz škole. Ali, mora da bude nešto krupno.

Ako ništa ne preduzmem, za nedelju dana biću *onaj jadni-čak iz Prvog-dva*. Dečko kog svakog dana otac dovodi, a majka kupi iz škole. Klinac koji nikad ne sme da bude sam. Onaj lik čiji ručni sat zapišti na svakih nekoliko sati jer je vreme za novu dozu lekova.

Neću dozvoliti da se to desi.

PARKER

Moj bicikl jezdi ulicama jer danas svi semafori pokazuju zeleno. Kao da mi svet poručuje: *Vidi, ja, zapravo, i nisam tako loš.*

U mom odeljenju, Prvom-dva, ima još dvadeset sedmoro učenika i skoro sve sam ih videla ranije. Jedan dečko je bio bolestan u junu kad smo imali „popodne upoznavanja”. Kako li je tek njemu – on ne zna bukvalno nikoga. Drago mi je što se ne sećam trenutka kad sam se rodila. Kako je ležati skroz-naskroz go u svetu punom stranaca. Sva ta lica koja ne poznaješ, šake koje ne poznaješ, dlačice iz nosa koje ne poznaješ. Možda baš zato bebe vrište iz sve snage.

Treba da pređem još jednu dugu ulicu, i onda sam stigla. Sva sam se zadihala. Moja crna haljina leprša na vetru. Dok prolazim pored čoveka koji vodi psa, nakratko zažmurim. To traje kraće od sekunde, ali dovoljno da vidim Aljasku.

Već četiri meseca smo razdvojene, pa mi je postalo normalno što preko dana nije tu. Navikla sam se na prazninu u obliku psa u kući. Znam da više ne moram da budem pažljiva s

vratima, a sva ćebad prekrivena njenim belim dlakama odavno su oprana u veš-mašini.

Ali, noću je sanjam. Ponekad sanjam kako je povređena, a ja trčim mračnim ulicama ka bleštavoj veterinarskoj bolnici visokoj osamdeset sedam spratova. A ponekad – a to je mnogo gore – sanjam da je prosto tu. Leži pored mene na kauču, a ja joj milujem mekane dlačice na njušci. Lagano, bez žurbe, jer znam da ćemo tako sedeti još hiljadu puta.

Onda se probudim, i praznina je tu.

Baš me briga za internet savete „kako preživeti prvu godinu srednje škole”. Planiram da lepo preskočim pubertet. Zašto bih ukrašavala ranac šljokičastim cvetićima? I ko je to smislio da su kutije za užinu glupe, a kese za sendvič kul? Ti sajtovi nude gomilu saveta i onda, na samom kraju, naprasno kažu: *Šta god da radiš, uvek budi svoj(a).*

Pa, nisam ni planirala da se ponašam kao leopard. Ili vazduhoplovni balon. Naravno da ne. Ali, *budi svoj(a)*? Da li to kažu i nasilnicima, lažovima i zlostavljačima životinja? Svima koji leže u zatvoru i onima koji još nisu uhapšeni?

Huligani, najvažnije od svega: budite to što jeste!

Ako ikad budem morala da dajem savete, reći ću: *Možda si baš ti, eto, vrhunski pokvarenjak. Ili kukavica. U tom slučaju je bolje da budeš neko drugi.*

Sven

Otac me je ostavio ispred kapije. Hteo sam da stane u ulici pre, ali je odbio.

Pretoplo je za septembar. Ne nosim jaknu i svako može da vidi plavi kaiš oko mog ručnog zgloba. To čudo bi trebalo da izgleda kao kul narukvica, ali ja se osećam kao životinja. Zalutala zver koja tumara unaokolo sa telefonskim brojem svog vlasnika.

Dok ulazim u školsku zgradu, trudim se da ne razmišljam o drugarima koji su još na raspustu. Na drugom kraju države tek sledeće nedelje kreću u školu. U drugi razred. A ja ponovo u prvi, sve ispočetka.

Ulazim u školu i pravim se da sam normalan.

Podovi su crno-beli. Ormarići zeleni i žuti. Ukupno ima devetsto učenika – čitavo krdo. Rulja koja vrišti i torbama udara u sve živo, pesnice koje se guraju, bubuljice koje samo što nisu pukle, mobilni koji vibriraju čim uhvate školski vaj-faj.

Ne bojim se.

Nikad se ne bojim.

Međutim, kad stignem do stepeništa, tvrdih, betonskih stepenica koje se protežu tri sprata, zastajem na trenutak.

Kad je majka počela da govori direktoru škole o tim stepenicama, došlo mi je da je zadavim. A kad mi je prošle nedelje stigao mejl sa pravilima o korišćenju specijalnog ključa za lift, ostatak dana sam proveo lupajući vratima po kući.

Ali, što je najgore od svega: sad kad stojim ovde okružen golim betonom i svim tim silnim spratovima, srećan sam.

Imam trinaest godina, a ne osamdeset, ali sam ipak srećan što imam specijalni ključ za lift.

Školsko zvono zaglušujuće grmi zgradom. Kao da upozorava na požar u svemiru.

Tek se sad jasno vidi ko je nov. Prvaci uznemireno podižu pogled i daju se u trk. Ostali uopšte ne ubrzavaju korak.

Ključ od lifta mi je u rukama. Ali, gde je lift?

PARKER

Sedimo i ćutke gledamo profesora francuskog, ali sigurna sam da svima srce bubnja i da iznutra kipte jednakom silinom kao i ja. Možda će ona devojka iz prve klupe sa crnim kovrdžama postati moja najbolja drugarica. Možda se uskoro zaljubim u onog dečka sa pegicama.

Sva deca iz mog bivšeg razreda upisala su druge škole. Ovde me niko ne poznaje, i niko ne zna šta se dogodilo letos. Ovo je novi početak, kažem samoj sebi. Možda ne pokazuju zeleno samo semafori. Možda ovaj svet *stvarno* nije tako loš.

„*Bienvenue!*”, uzvikuje gospodin Gomes. Nosi kariranu košulju kratkih rukava. Istetovirani zmaj mu je obmotan oko podlaktice. „*J'espère que vous avez tous passé de bonnes vacances.*”²

Sedim kao ukopana. Jesam li ja jedina koja ovde ništa ne kapira? Jesmo li već dobili domaći za danas? Vrata učionice se otvore.

¹ *Dobro došli! (Prim. prev.)*

² *Nadam se da ste se lepo proveli na raspustu. (Prim. prev.)*

Na do vratku stoji dečko neposlušne plave kose. Nosi izbledele farmerke. Odmah mi je jasno: to je on. Dvadeset osmi član Prvog-dva, dečko koji je bio bolestan kad smo imali „popodne upoznavanja”. Brže-bolje pokušavam da registrujem što više stvari istovremeno: plave oči, normalna građa, siva majica, flaster na bradi, malo viši od mene, prljave patike.

„*Alors!*”³, uzvikuje gospodin Gomes. „*Vous êtes en retard. Que s'est-il passé?*”⁴

„Ovaj...” uzvraća dečak na vratima. Upitno gleda u profesora. „*Une baguette si'il vous-plaît?*”⁵

Zamisli da smo flaše koka-kole koje su satima mućkane. I sad taj plavokosi dečak jednim potezom odvrće svih dvadeset sedam čepova. Svi prasnemo u smeh istovremeno. U mom prastarom dnevniku koji sam vodila tokom raspusta kad sam imala sedam godina, napisala sam svojim švrakopisom: *kaže se UN BAGET SILVUPLE*. To je bila prva rečenica na francuskom koju sam naučila. Bila sam zabezegnuta kad mi je debeli francuski pekar zaista pružio baget.

Smeh se ne stišava i, odjednom, više nismo samo pojedinci, postali smo razred.

„Izvinjavam se...” Dečak na vratima sleže ramenima. „Prošle godine sam imao trojku⁶ iz francuskog. Ja sam Sven.”

Gospodin Gomes uzima papir sa radnog stola. Očima preleće preko spiska. „Sven Bekman?”

³ *Dakle! (Prim. prev.)*

⁴ *Kasnite. Šta se desilo? (Prim. prev.)*

⁵ *Jedan baget, moliću lepo? (Prim. prev.)*

⁶ U holandskim srednjim školama primenjuje se sistem ocenjivanja od 1 do 10, gde je 1 najniža, a 10 najviša ocena. U ovom sistemu, ocena 5,5 ili viša smatra se prelaznom. (Prim. prev.)

Dečko klima glavom.

„Aha”, kaže Gomes. „Tako je...” Glas mu odjednom zvuči oprezno. „U redu, Svene, možeš da sedneš.”

Zatim se okreće ka nama i više ne zvuči kao da hoda po jajima. „Slušaj ovamo, Prvo-dva! Kako čovek da nauči francuski ako je bačen u razred pun nepoznatih ljudi? Nikako, dabome. Zato ćemo najpre da se upoznamo.”

Svako od nas mora da napiše tri smešne stvari o sebi. Dve istine i jednu laž.

„*Par exemple...*”, nastavlja Gomes. „To znači *na primer*. Ovo sam ja: obožavam pržene skakavce, živim u kućici na drvetu i igrao sam u omladinskom timu fudbalskog kluba Tvente.”

Dečaci iz poslednjih redova dovikuju koja je tvrdnja laž, ali profesor odmahuje glavom.

„Ja jedini danas ne moram da kažem šta je laž. Imate čitavu školsku godinu da to otkrijete. A sad na posao. Sastavite svoj spisak.”

Dok oko mene škljocaju hemijske i sveske se po prvi put otvaraju, zurim u ogromnu crno-belu fotografiju na zidu: Ajfelova kula na kiši. Tražim po glavi smešne stvari, ali mi pred očima naviru samo filmovi koje ne želim da gledam. Oni su nesumnjivo za gledaoce starije od šesnaest godina, ali meni se emituju u glavi već nedeljama.

Jer tako to ide u životu. Na izmišljene stvari poput filmova i igrica stavljaju zastrašujuće oznake upozorenja: *Scene nasilja! Neprimeren jezik! Seks!*

A u životu, kad se nešto *stvarno* desi, od oznaka ni traga ni glasa. Zločinci se ne pridržavaju TV upozorenja o štetnom sadržaju.

Nakon pet minuta na prvoj stranici moje sveske stoje velike, crne škrabotine, ali i tri rečenice. Kad dođe na red, svako od nas mora najpre da se predstavi. Pojedini učenici su izmislili stvari za koje pomislim: *vau*. Ako je to najluđe što mogu da smisle, onda blago njima.

Moja omiljena boja je plava.

Treniram hokej.

Ovog leta sam bila u Španiji.

Zatim je red na mene. Duboko uzdahnem. „Ja sam Parker.”

Ovo je prva rečenica koju sam danas izgovorila nakon doručka sa svojom braćom.

„Tako se zovem jer sam rođena u parku. Prošle godine smo krišom rasuli pepeo moje pokojne bake po Eftelingu⁷. I umem da odlajem pesmicu *Zvončići, zvončići*.”

Nekoliko sekundi vlada mrtva tišina. A onda flaše koka-kole ponovo eksplodiraju. Svi viču uglas kako nije dozvoljeno prosipati pepeo po Eftelingu, kako Parker uopšte nije žensko ime. I pitaju da li smo urnu ispraznili u *Bajkovitoj šumi* ili na nekoj drugoj atrakciji parka.

„Umeš da laješ *Zvončići, zvončići*?”, Sven nadglasa ostale. Gleda pravo u mene. Oči su mu plave kao u sibirskog haskija.

Klimam glavom.

„Hajde, onda!”; dovikuje. Još nije stigao na red, tako da ne znam ništa o njemu. Ništa što je istina. Ništa što je laž.

Gledam u svesku i mislim na Aljasku.

Prošle Nove godine dok je još bila štene, sto puta smo odgledale Jutjub snimke u kojima psi pevaju *Zvončići, zvončići*. Prvi put je sedela nepomično u mom krilu. Njene male

⁷ Zabavni park u Holandiji (u Katshevelu) nalik na Diznilend. (*Prim. prev.*)

kandže bile su zarivene u moje butine, njena šteneća njuška nakrivljena, oči okrugle poput klikera. Zatečena što tako nešto postoji na ovom svetu: dlakavi rođaci koji pevaju. Tokom šesnaestog gledanja obe smo počele da lajemo zajedno sa psećim horom. A nakon pedesetog puta, Aljaska je stala na svoje debeljuškaste šteneće šape, lajući na utišani kompjuter jer je smatrala da je vreme za novi koncert.

„Ne smeš!”, uzvikuje Sven.

Gledam u njega netremice. Postoji hiljadu stvari koje se ne usuđujem da uradim. Ali ovo smem. Dižem bradu uvis jer smo tako Aljaska i ja uvek radile. I počinjem.